

'Sıradışı' piyanist

■ 1964 yılında Almanya'nın Wuppertal kentinde doğan Wolfgang Schneider, küçüklüğünden beri müziğin içinde. 1992'de Frankfurt'taki Dr. Hoch Konservatorium'dan mezun olan Schneider, Türk, Fransız ve Rus klasik müzisyenleri kendisine faaliyet alanı olarak seçmiş. Gerek Almanya'da ve gerekse yurt dışında verdiği piyano konserleriyle ünlenen sanatçı, sıra dışı müzik faaliyetleriyle Türk ve Alman medyasına sık sık konu oluyor...

Pianist Wolfgang Schneider, Almanya'da Türkiye'nin kültür elçisi gibi çalışıyor.

Türk klasikçiler dünyanın her yerinde çalınıyorlar

■ TÜRK Beşleri kavramından hep kaçınıyorum. Çünkü bu kategoriselleştirmeye çok açık. Bu sanatçıların her birine ayrı bakmak lazım. Adnan Saygun'un sadeliğinden bahsettim. Cemal Reşit Rey ve Ulvi Cemal Erkin ise yine tam farklı yollarda kendi müzik dillerini geliştirdiler. Bence genel ifadelerde bulunmadan önce, bireyleri tek tek ele almak gerekir. Çağdaş Türk müziği akımının bu neferleri yaşadıkları sürece ve çağ müzikte yansımaları başarılıdır. Mesela benim gibi yabancı bir sanatçı, yerikürenin her yerinde piyano başında oturup onların eserlerini çalıp, dünyalarını canlandırabiliyor. Bu, onların evrensellik adına bir yerlere ulaştığını gösteriyor. Aslında ne müthiş bir şey?

Sizinkilerin sayesinde bizimkini keşfettim

İÇİNDE bulunduğumuz yıl Adnan Saygun'un 100'üncü doğum yılı nedeniyle Almanya'da bir dizi konserler veriyorsunuz. Nerelede konserler verdiniz ve daha nerelede vereceksiniz?

En önemli konseri 3 Mayıs'ta Frankfurt Musikhochschule'de verdik. Bu konser bir besteci portresini anlatır nitelikteydi. Daha önce Offenbach'ta ve Frankfurt'taki Museum der Weltkulturen konser salonlarında icradı buldum.

24 Eylül Freiburg'taki 30. Deutscher Orientalistentag sırasında Saygun'un 12. Prehüdüni çıkaracağım ve bu program Heidelberg ve Essen'de tekrarlanacak.

■ Adnan Saygun'un müziği sizde ne tür duygular uyandırıyor?

Aslında Saygun duygusal bir besteci değildir. Kendisi hep 'abartılı duygulardan' kaçındı. Hatta bir söyleşide, bir meslektaşının eserlerindeki 'sahite hissiyatın' nefret ettiğini dahi söylemişti. Onun müziğinde lüzumsuz süslemeler bulamazsınız. İşte bu sadelik ve dürüstlük nedeniyle Adnan Saygun'un müziği müthiş güçlüdür. Ama Adnan Saygun'un ruhumda uyandırdığı duyguları tanımlayacak olursam şunu söyleyebilirim: Karadeniz dağlarına birkaç kere tırmandım. Bölgeyi tanıma imkanı buldum. Saygun'un etütlerini çalıştığım zaman orada gördüğüm tabiat harikaları aklıma geliyor: Bazen zor çıkışlar oluyor, ama sonra mükemmel manzaralar açılıyor. Zaten Saygun da bu bölgede yaşamıştır.

ÜÇ BÜYÜKLERİN ANISINA

■ Siz, Ulvi Cemal Erkin, Adnan Saygun ve Cemal Reşit Rey'den oluşan üç Türk ustasının 100'üncü doğum yıllarında seslendiren ilk Almansınız. Böyle bir deneyimi yaşamak nasıl bir his?

Öncelikle bu üç sevdiğim müzisyenin anısına bir şeyler yapabildiğim için çok mutluyum. Bir iracının kendini, bir bestecinin eserlerine bütün yıl boyunca ve bu denli yoğun olarak adanması çok özel bir süreç. Bir sanatçının eserleriyle böylesine iç içe yaşarken, o şahsın kişiliğini de keşfediyorsunuz; bazı şeylerin farkı daha somut bir şekilde kafanızda beliriyor. Öte yandan, yaptığım konser dizisi gerçekten heyecan verici bir deneyimdir. Ayrıca böyle bir projeyi başarılı bir şekilde gerçekleştirmek de hiç de kolay değildir.

■ Özellikle Ulvi Cemal Erkin, Adnan Saygun ve Cemal Reşit Rey'den oluşan üç Türk ustasının seslendirilmedeki dürtünüz neydi?

Öncelikle bu üçünün müziklerini çok sevdiğim için seslendiriyordum. Ama bunun dışında başka bir dürtüm var. Şimdi Türkiye toplumumuzda sürekli tartışılan bir konu. Ben bu konuya müzik penceresinden bir açılım sağlıyorum. Örneğin, Türkiye'nin gelecekle ve modernleşme arasındaki gelişim ilişkisi, bu üç üstadın eserleriyle de keşfediyorsunuz; çok güzel bir biçimde ifade ediliyor. Benim kanaatime göre sanat, çağdaş Türkiye'yi Almanlara anlatmak için son derece önemli bir araçtır.

■ Bu sanatçılarda dışında başka kimleri seslendiriyorsunuz?

Türk bestecilerden mesela Ekrem Zeki On, İlhan Usmanbaş, Necil Kazım

PİYANİST Wolfgang Schneider, Türk Beşleri'nin eserlerini çalmaya başladıktan sonra, Cumhuriyet döneminde Türkiye'ye giderek bir süre müzik çalışmalarına katılan Alman bestekar Paul Hindemith'i önemini anladığını söylüyor. Bu keşfi Türk Beşleri'ne borçlu olduğunu belirten Schneider, "Bizaz garip ama, 'bizim Hindemith'i sizin besteciler sayesinde' keşfettim" diyor.

Pianist Wolfgang Schneider

Paul Hindemith

Türk Beşleri küreselleşmenin öncüleri oldu

■ Ulvi Cemal Erkin, Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Necil Kazım Akses, Hasan Ferit Alnar gibi beş Türk büyükleri düzeyinde çağdaş Türk müziği sanatçıları yetişiyor mu?

"Şimdiki zamanı 100 yıl önceki hayata karşılaştırmak mümkün değil. O zamanki

Akses ve İlhan Baran'ın eserlerini çaldım. Ayrıca komşu ülkelerden Azerbeycan'dan Kara Karayev'in prelüdlerini devamlı çalıyorum ve Bulgaristan'dan Panço Vladigerov'un horon tipindeki Raçenitsa ritimlerini çok seviyorum.

■ Sizin önce Frankfurtlu besteci Paul Hindemith de Çağdaş Türk Müziği ile yakın ilişkilerde bulundu. Konserlerinizde Hindemith'in eserlerini de seslendiriyorsunuz. Çağdaş Türk Müziği ile ilgilenmenizde Hindemith bir rol oynadı mı?

Öğrencilik yıllarımda Hindemith'in oda müziğini birkaç kere çalmıştım, ama piyano öğretmenim onunla pek ilgilenmiyordu. 1992 yılında Adnan Saygun'u ilk olarak

denli önem verdiğinin ifadesidir. Mozart'ı bir yana koyalım, mesela Şostakoviç yılmı, yani 2006'yı örnek alalım. 2006 boyunca Şostakoviç konserleri, senfonileri, kantaçın binlerce yeni CD'si yapıldı; üzerine kitaplar yayımlandı; TV programlarına konu oldu. Hatta, Şostakoviç'in müziği baleye bile uyarlandı. Oysa Adnan Saygun için güzel ve önemli etkinlikler ne kadar az yapıyor. Bir müzik akımın ataları ne kadar az tanınırsa, daha sonra gelen kuşağın durumu o denli zorlaşır.

■ Avrupa'da yaşayan Türklerin

Klasik Batı Müziği içindeki yeri nedir?

Avrupa genelinde bir şey söylenek zor. En nihayetinde ben sadece bir yorumcuyum. Ama yaptığım çalışmalar sırasında Avrupa'daki Türk kültürünü tanıması okuduğuma göre, bu çevredeki yaratıcılığın bende büyük iz bıraktığını söyleyebilirim. Bu çevre Alman kültür yaşamındaki gibi kurumsallaşmış değil ve kendi aralarında da yoğun bir iletişim ağına sahip değiller. Umarım gelecekte bu konuda bir değişim olur.

ALMANYA'DA TANINMIYOR

■ Almanya'da Ulvi Cemal Erkin, Adnan Saygun ve Cemal Reşit Rey gibi sanatçıları seslendirildiğiniz konserlerde Türk ile Alman dinleyicileri kıyaslayacak olursak, hangi taraftan daha çok katılım oluyor?

Katılım yarı yarıya. Türk dinleyiciler çoğu zaman daha çok Türk motifi parçaları tercih ederken, Alman müzikseverler bu sanatçıların olgunluk dönemlerine ait daha ağır eserlerinde kendi beğenilerini bulabiliyorlar.

■ Bu konserlere Alman basınının ve dinleyicisinin gösterdiği ilgi ve tepkiler nelerdir?

Alman basınında durum şöyle: Klasik müzik eleştirmenleri gündemdeki programda Türk bir isim görünce konuyu, sanatsal açıdan irdelemek yerine, göçmenlerin uyumu ile görevli meslektaşlarına havale ediyorlar. Oysa sanatsal taşınıklıklar, iletişimler uyum için iyi bir imkandır. Sanatın uyumunda bir rol oynayabilmesi için gazetecilerden tutun, eğitimcilerden tutun, politikacılarından tutun, eğitimcilerine kadar toplumun değişik katmanlarından ve kurumlarından belli bir katılımın olması gerekir. Ama ben böyle bir katılım istediğim Alman kurumlarından göremiyordum. Mesela Türk kökenli öğrenciler Almanya'ya milyonlarca Euro vergi veriyor ama, Ahmet Adnan Saygun'un 100'üncü doğum yılında Hessen Eyaleti'nin önemli sanat merkezlerinde bu sanatçının tanıtılması için tek nota çalmadılar. Birlikte yaşadığımız insanlara gösterilen bu kayıtsızlıkla uyumun gerçekleşmesi biraz zor görünüyor. Alman kurumlarının Çağdaş Türk müziğine olan tutumlarını böyle özetledikten sonra, Alman eleştirmen ve dinleyicilerinin tepkilerini anlatmak istiyordum. Mesela Adnan Saygun'un eserlerini seslendirildiğim bir konsere tesadüfen bir eleştirmen gelecek olursa, konser sonunda bu eleştirmen bana bu sanatçının Almanya'da neden tanınmadığını şaşkınlık ve hayranlık duygularını içinde soruyor. Yani sanatçıların beğeniliyor ama, tanınmıyor.

ETKİNLİKLER YETERSİZ

■ Cumhuriyet sonrası atığa geçen Çağdaş Türk Müziği hareketinin su anda ki durumu nedir?

Durumu anlatmak için yine 100'üncü doğum yıldönümlerine dönelim. Bu tür etkinlikler bir besteciye müzik dünyasında ne

Kâmil TÜRKER
FRANKFURT